

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-09-17

Diarienummer N161-0647/25

Handläggare

Embla Malmström, Christina Sundesten

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: embla.malmstrom@funktionsstod.goteborg.se

christina.sundesten@funktionsstod.goteborg.se

Svar på uppdrag om samverkan och riskbedömning vid utskrivning från rättspsykiatrisk vård

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd godkänner förvaltningens svar på uppdrag om samverkan och riskbedömning vid utskrivning från rättspsykiatrisk vård.
2. Nämnden för funktionsstöd förklarar uppdraget från den 26 mars 2025 § 33 fullgjort.

Sammanfattning

Nämnden för funktionsstöd har under nämndsammanträde den 26 mars 2025 gett förvaltningen i uppdrag att presentera hur samverkan mellan kommunen, Västra Götalandsregionens rättspsykiatri, härafter kallad rättspsykiatri, och Kriminalvården är upprättad vid utskrivning samt hur riskbedömning görs i en sådan process och hur brottsoffer tillsammans med anhöriga är inkluderade.

Förvaltningen framför i tjänsteutlåtandet hur samverkan är etablerad idag, vilka som ansvarar för vad i utskrivningsprocessen samt vilka utmaningar vi står inför.

Förvaltningen beskriver att det finns rutiner och ansvarsfördelningar för kommunens samverkan med rättspsykiatri och Kriminalvården. Förvaltningen ser processen som väl fungerande med rättspsykiatri, bland annat då kontakten ofta etableras i ett tidigt skede, men det finns fortfarande förbättring- och utvecklingsområden. Förvaltningen ser ett mer påtagligt behov av att ytterligare utveckla samverkan med Kriminalvården för att bättre kunna identifiera personer som kan behöva stöd genom insatser från funktionsstöd.

Det framgår vidare att riskbedömningar inför utskrivning görs av rättspsykiatri och Kriminalvården. Socialtjänsten och funktionsstöd samarbetar för att tillgodose den enskildes behov efter utskrivning och efterleva de säkerhetsaspekter som är möjliga att åtgärda utifrån den information som lämnas.

Sammanfattningsvis belyser tjänsteutlåtandet vikten av nära samverkan, inkludering och noggrann planering inför utskrivning för att säkerställa en smidig övergång och tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån en ekonomisk dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Ur en social dimension kan nära samverkan mellan olika instanser ha en positiv inverkan på stadens invånare och olika verksamheter. En god samverkan kan bidra till att öka trygghet och säkerhet för alla invånare genom brottsförebyggande insatser och stödinsatser till de som har behov av det.

Genom att flera delar av socialtjänsten kan involveras, såsom till exempel barn- och familjeenheten om det finns ett barn som är brottsoffer, säkerställer det även att flera behov och rättigheter kan tas i beaktande.

Samverkan

Information lämnas på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 15 oktober 2025.

Bilagor

1. Protokollsbilaga 2 (§ 33). Yrkande M, L och KD. Samverkan och riskbedömning vid utskrivning från rättspsykiatrisk vård
2. Förvaltningen för funktionsstöds rutin för samplanering med rättspsykiatrisk slutenvård Västra Götalandsregionen
3. Göteborgs Stads rutin för samverkan enligt insluss

Ärendet

Nämnden har att godkänna förvaltningens svar på uppdrag om samverkan och riskbedömning vid utskrivning från rättspsykiatrisk vård.

Beskrivning av ärendet

I samband med nämndsammanträde den 26 mars 2025 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att redovisa hur dialog sker mellan rättspsykiatrin, kriminalvården och kommunen inför utskrivning av patienter från rättspsykiatrisk vård. Vidare fick förvaltningen i uppdrag att redovisa för nämnden hur riskbedömning av utskrivna görs samt att inför riskbedömningar vid utskrivning, inkludera brottsoffer och deras anhöriga i enlighet med befintliga lagkrav och möjligheter. Förvaltningen ska även redovisa för nämnden hur och vem som informerar brottsoffer i samband med patienters utskrivning när sådana underrättelser är aktuella och föreskrivs i lag.

Förvaltningen redovisar svar på frågeställningarna nedan.

Redovisning av samverkan inför utskrivning

Inför utskrivning från rättspsykiatrisk vård sker samverkan mellan vårdgivare och kommunens socialtjänst främst genom det digitala samverkanssystemet SAMSA samt via direktkontakt per telefon. Det är rättspsykiatrin som meddelar den aktuella funktionsstödsenheten och andra berörda parter om ett ärende i SAMSA genom ett inskrivningsmeddelande, där personen registreras och eventuella stödbehov formuleras. Ofta framgår inte exakt utskrivningsdatum i det initiala skedet, utan informationen uppdateras löpande under planeringsfasen.

Samplaneringen mellan rättspsykiatrin och kommunen inför utskrivning genomförs inom ramen för en samordnad vårdplan enligt 7 a § lag om psykiatrisk tvångsvård och 12 a § lag om rättspsykiatrisk vård. I den samordnade vårdplanen ska behov och planering av insatser framgå, vilka som ansvarar för vad samt, om möjligt, patientens inställning och kontakt med närstående. Under mötena kartläggs stödbehov och patienten ges möjlighet att ansöka om insatser hos kommunen.

Samplaneringens omfattning och varaktighet kan variera beroende på ärendets karaktär. I vissa fall kan det exempelvis uppstå behov av att stämma av insatser i samband med en permission. En läkare kan bedöma att en patient är redo för permissionsrätt, och i detta skede skickar läkaren en ansökan om det till Förvaltningsrätten. En sådan process kan vara tidskrävande och det är vanligt att avstämningen påbörjas ungefär sex månader före den planerade permissionen.

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen av ärenden ser olika ut mellan socialtjänst och kriminalvård respektive rättspsykiatri.

Gällande Kriminalvården är det vuxenenheten inom individ- och familjeomsorgen (IFO) som har det yttersta ansvaret för kontakt. Vuxenenheten tar emot information om planerad frigivning och genomför det första bedömningssamtalet. Vid behov ansvarar vuxenenheten för att kalla funktionsstöd eller annan relevant enhet inom socialförvaltningen för kompletterande bedömning av stödbehov och insatser. Om det finns en klar diagnos kan funktionsstöd bli kontaktade direkt. Den enskilde har dock alltid rätt att ansöka om stöd direkt hos funktionsstöd.

När det gäller rättspsykiatri är det istället funktionsstöd som har det yttersta ansvaret när den kontakten väl har initierats. Vid behov ansvarar funktionsstöd för att kalla delar av socialförvaltningen för kompletterande bedömning av stödbehov eller insatser.

Samverkan Kriminalvården

Det finns en upprättad staden-gemensam rutin för samverkan mellan socialtjänstens enheter kring utslussning.¹ Planeringen ska vanligtvis inledas fyra månader innan utskrivning, men denna tidsram kan variera beroende på den enskildes specifika behov då det i vissa fall kan kräva skyndsamma insatser.

Kriminalvården samordnar oftast ett utslussningsmöte, där vuxenenheten ansvarar för att vid behov även kalla funktionsstöd. I mötet sker kartläggning av stödbehov och individen får information om tillgängliga insatser samt möjlighet att inkomma med ansökan. Insatser från funktionsstöd är alltid frivilliga för den enskilde.

Vid villkorlig frigivning kopplas Frivården in för att överta ansvar från anstalten. Frivården ansvarar för att planera för externa insatser inför frigivning, så som utbildningar, terapi och/eller drogtester. Frivårdens huvuduppdrag är att utreda risker för återfall i brott, samt förebygga återfall genom olika insatser. I de fall där stödbehov saknas, men individen behöver tak över huvudet, hänvisas personen till att ta kontakt med vuxenenheten efter frigivning för att ansöka om akut boende. Rutinen för samverkan vid utslussning gäller nämligen endast personer med stödbehov kopplat till funktionsnedsättning eller missbruksproblematik – inte enbart bostadsproblematik.

Kriminalvården har avdelningar för personer med fysisk funktionsnedsättning, men det saknas dock avdelningar för personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Förvaltningen bedömer att det finns risk att den enskildes stödbehov inte alltid uppmärksammas under tiden på anstalt då personer med kognitiva funktionsnedsättningar många gånger kan klara sig väl inom ramen för Kriminalvårdens tydliga strukturer. I de fall enskilda dessutom saknar upprättad vårdkontakt, behandling och tydlig planering för sysselsättning vid frigivning finns även risk att personerna möter betydande svårigheter efter frigivning.

Förvaltningen ser ett behov av tätare samverkan med Kriminalvården för att bättre identifiera personer som kan behöva stöd genom insatser från funktionsstöd. Det kan handla om personer som har återfallit i brott och där samordning av insatser krävs, men där informationen från Frivården inte alltid når funktionsstöd i samma utsträckning som rörande personer inom rättspsykiatri. Ibland saknas även information om ansvarig handläggare inom Frivården vid frigivning. Det är viktigt att säkerställa samtycke till informationsutbyte från enskild, då Frivården inom Kriminalvården och socialtjänsten är olika myndigheter med olika sekretessförhållande gentemot varandra. Kriminalvården kan begära att socialtjänsten lämnar information, medan socialtjänsten inte har samma möjlighet att begära information från Kriminalvården.

---

¹ Se Bilaga 3. Göteborgs Stads rutin för samverkan enligt insluss

Samverkan med rättspsykiatrisk slutenvård

Förvaltningen har en upprättad rutin för samplanering med rättspsykiatrisk slutenvård.² Samplanering kan initieras lång tid innan utskrivning från rättspsykiatrisk slutenvård. En fast vårdkontakt inom öppenvården ska vara utsedd inför samplaneringen och det är ofta den rättspsykiatriska öppenvården som blir fast vårdkontakt. Den enskilde ska vara delaktig, något som ibland kan kräva mycket motivationsarbete.

Förvaltningen noterar att det finns en grupp personer som slussas ut i rättspsykiatrisk öppenvård, men som har sin dom kvar och avtjänar resterande tid på beviljad bostad med särskild service. Det pågår ett arbete för att förebygga återinläggning och ytterligare stärka samverkan kring detta. Rättspsykiatrien startade två mobila team i april, vilka ska kunna komma ut till förvaltningens bostäder med särskild service för att exempelvis möjliggöra för den enskilde att lämna prover, träffa läkare och stärka stödet i personens närhet.

Förvaltningen har vidare noterat att det är viktigt att det tydligt framgår hur rättspsykiatrien bäst ska kontaktas samt säkerställa hur ansvaret för hälso- och sjukvård ska fördelas vid utskrivning från rättspsykiatrien. Det är nämligen inte alltid fallet att det är den kommunala primärvården som ska ha huvudansvaret och det behöver vara tydligt vem som ansvarar för vad vid utskrivning från rättspsykiatrien, där det krävs överenskommelser om exempelvis vad ansvarig sjuksköterska på personens boende ska utföra. Detta kräver även samtycke från den enskilde. Förvaltningen uppmärksammar att det är viktigt att kontakten mellan myndigheterna fungerar väl och att rättspsykiatrien har aktuell information till alla inblandade vid utskrivning av öppenvård.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen att samverkan ofta är bättre planerad och strukturerad med rättspsykiatrien än med Kriminalvården. Det finns generellt tydligare rutiner och bättre uppföljning, där funktionsstöd oftare bjuds in till gemensam planering. Förvaltningen ser trots detta att samverkan är ett fortsatt viktigt utvecklingsområde med exempelvis kontinuerligt aktuellt informationsutbyte och att rättspsykiatrien kallar kommunen till samplanering i god tid. Kommunen ansvarar i sin tur för att svara upp mot kallelsen.

Redovisning av hur riskbedömningar görs och hur brottsoffer och anhöriga inkluderas

Riskbedömningar inför utskrivning från rättspsykiatrisk vård görs av rättspsykiatrien och Kriminalvården. Dessa bedömningar delges socialtjänsten muntligt eller skriftligt i samband med möten och planering, vilka skulle kunna innehålla risker i den sociala miljön. Informationen används som underlag i den fortsatta processen, exempelvis för att säkerställa att insatser planeras med hänsyn till trygghet för omgivning och brottsoffer.

Det är viktigt att notera att huvudansvaret för riskbedömningar, inklusive inkludering av brottsoffer och anhöriga, vilar på rättspsykiatrien och Kriminalvården, i enlighet med gällande lagstiftning. Socialtjänsten samarbetar utifrån sin roll för att tillgodose säkerhetsaspekter och den enskildes behov i insatserna. Socialtjänsten har heller inte informationen om brottsoffer och anhöriga, utan denna information har läkaren och det är

---

² Se Bilaga 2. Förvaltningen för funktionsstöds rutin för samplanering med rättspsykiatrisk slutenvård Västra Götalandsregionen

således läkaren som behöver föra in informationen i riskbedömningen i de fall det finns behov av det.

Om socialtjänsten erhåller relevant information som är av betydelse för den enskildes behov, kommer denna information att beaktas vid planeringen och genomförandet av insatser. Det kan exempelvis handla om att ta geografisk hänsyn i placering av boende, ifall socialtjänsten fått uppgifter om behov av det och brottsoffers vistelseadress, för att undvika närhet eller risk för påfrestningar. Vid behov av särskild skyddsaspekt, till exempel om ett barn är brottsoffer, kan Barn- och familjeenheten involveras.

Förvaltningens bedömning

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att det finns etablerade rutiner för samverkan och digitala samverkanssystem, vilket kan ha en stor betydelse för en lyckad utskrivning och rehabilitering av patienter. Samtidigt finns det utmaningar när det kommer till informationsutbyte mellan myndigheter, exempelvis i de fall det råder sekretess och kräver samtycke från enskilda samt under planeringens gång då den enskilde behöver vara delaktig och informationen behöver vara aktuell.

Riskbedömningar inför utskrivning från rättspsykiatrisk vård är en kritisk process för att säkerställa trygghet för omgivning och brottsoffer, där rättspsykiatri och Kriminalvården har det främsta ansvaret och där socialtjänsten samarbetar för att tillgodose de säkerhetsaspekter som uppdragets och den enskildes behov. Det är av därför av betydande vikt att relevanta aktörer är involverade i ett tidigt skede och att aktuell information kommer rätt aktör tillhanda. Avslutningsvis är det av central betydelse att samtliga parter i respektive instans åtar sig uppgifter utifrån sina huvudansvar, vilket också är en förutsättning för att samverkan ska fungera effektivt och på ett ändamålsenligt vis.

Michael Ivarsson

Maria Olsson

Tillförordnad förvaltningsdirektör

Avdelningschef Myndighet